

забезпечення; педагогічну взаємодію учасників навчально-виховного процесу; соціальну активність, творче самовизначення, ключові компетентності; досягнення гімназистів у соціальному середовищі, їхню зайнятість у позаурочній діяльності тощо; функціональну і просторово-предметну організацію; професійну компетентність педагогів; матеріально-технічне і фінансове забезпечення освітнього середовища.

Виокремлені узагальнені показники дали змогу здійснити експертну перевірку їх ефективності і впливу на розвиток, саморозвиток, самовизначення, самореалізацію і соціалізацію особистості вчителів і учнів. Кожен із показників розкрив якісну характеристику компонентів інноваційного освітнього середовища гімназії як чинників його результативності і розвитку. Спостереження, опитування, моніторингові дослідження, які охоплювали всі етапи експерименту, дали змогу об'єктивно оцінити стан інноваційного розвитку освітнього середовища гімназії і у такий спосіб визначити його ефективність.

ДОПРОФІЛЬНА ПІДГОТОВКА – ВАЖЛИВИЙ КРОК ДО КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ

П. І. Замаскіна

У розвинених країнах світу фахова підготовка здійснюється за концепцією неперервної освіти, яка складається з: підготовчого етапу (передє допрофільній підготовці (ДП)) → ДП → профільного навчання → професійного самовизначення (набуття професії) → післядипломної освіти. Найменш розробленим виявився етап, що передє профільному навчанню. Саме тому завданням нашого дослідження є розробка дидактичних засад ефективної реалізації ДП. Згідно з цілями ДП, що зазначені у Концепції профільного навчання, ми визначили основні завдання ДП, серед яких була розробка змістового блоку: удосконалення змісту інваріантної його частини у профорієнтаційному напрямі та розробка професійно спрямованих завдань варіативного змісту. Зокрема інформація для учнів і питання для перевірки їхніх знань були складені з огляду на набуття ними компетентності з природничих предметів. Наприклад, на уроці біології ставилося таке питання: «Агроном після дощу побачив, що блакитні квіти на рослинах стали рожевими. Чому? Оберіть правильну відповідь з чотирьох можливих». Залучивши знання з курсу хімії про забарвлення рослинних індикаторів залежно від характеру середовища, більшість учнів вибрали відповідь, що стосувалася зміни індикатора внаслідок кислотного дощу. Подібні завдання ми використовували не лише з метою профорієнтаційної спрямованості, а й для залучення міжпредметних знань з метою вирішення практичних завдань. Тобто, такі знання

можна вважати функціональними, адже вони лежать в основі компетентності особистості. Водночас, їх можна вважати фундаментальними і якісними, бо вони допомагають встановити зв'язки між різними процесами в довкіллі, слугують основою уявлень про дійсність. Оскільки вони є аксіологічними, то також сприяють обранню людиною напрямку своєї майбутньої професійної діяльності.

Окрім інваріантної частини змісту, на етапі ДП було організовано елективи «Цікава хімія», «Загадковий світ» тощо, які мали методологічну (формування світогляду) і професійну спрямованість. Варіативна частина змісту навчання також допомогла учням визначитися з вибором напрямку і профілю навчання, набутти компетентності у сфері улюблених предметів і водночас у формуванні навчальної мотивації і творчого ставлення до учіння.

У результаті педагогічного експерименту ми переконалися, що для формування системних, професійно спрямованих природничих знань учнів, набуття ними компетентності, зокрема у предметах, що мають для учня профільне спрямування, необхідне оновлення змісту навчання (удосконалення інваріантної його частини і розробка варіативної) у напрямі належної допрофільної підготовки учнів.
